

Svenska Fjällklubben

Stockholm 2006-12-04

Konsumentverket
118 87 Stockholm

Remissvar angående Konsumentverkets förslag till allmänna råd om glaciärsäkerhet (Dnr: 2006/3051).

Svenska Fjällklubben avstyrker den nuvarande utformningen av allmänna råd om glaciärsäkerhet.

Om Svenska Fjällklubben

Svenska Fjällklubben är en ideell förening som bildades 1927. Från början bestod klubben av en handfull fjällentusiaster i en sluten krets. Idag är Svenska Fjällklubben en rikstäckande organisation med cirka 1600 medlemmar. Målsättningen för Fjällklubben har från första början varit att arbeta för en ökad kunskap om fjällvärden och att främja ett friluftsliv i fjällen som är hänsynsfullt mot naturen. Medlemskap uppnås genom inval i klubben.

Klubbens medlemmar är vandrare, klättrare och skidåkare som alla delar ett starkt engagemang för fjällvärlden. Vår viktigaste uppgift är att arbeta för skyddet av fjällnatur, vildmark och orörda fjällområden. Vi är också aktiva i fjällsäkerhets- och utrustningsfrågor genom kurser, tidningsartiklar och egna publikationer.

Svenska Fjällklubben har arrangerat klätterkurser med inslag av glaciärteknik under åren 1936 (i Sylarna, därefter i Kebnekaise) till och med 1973. 1974 övertogs ansvaret för klätterkursen av det nybildade Svenska Klätterförbundet som sedan dess årligen har genomfört kursen i Kebnekaisemassivet. Klubben har även anordnat påbyggnadskurs i högfjällsklättring innefattande färdsel på glaciär och bestigningar av 4000-meterstoppar i Mont Blancmassivet i Frankrike.

Fjällklubben har dessutom under senare år vid behov anordnat glaciärkurser för medlemmar. Utöver detta har Svenska Fjällklubben under många år anordnat kurser i klippklättring i Stockholmsområdet. Klubben har utbildat instruktörer för sin kursverksamhet och utarbetat kursmaterial för instruktörsutbildningen.

Svenska Fjällklubben

Fjällklubbens synpunkter på förslaget till allmänna råd om glaciärsäkerhet

Enligt Svenska Fjällklubben nås störst säkerhet vid kurser och aktiviteter på glaciär när vissa kriterier enligt nedanstående är uppfyllda.

1. Kursplan

Det skall finnas en detaljerad (kurs)plan där de moment som ingår i aktiviteten/verksamheten/kursen förtecknas och beskrivs och där också syften med momenten beskrivs. Planen skall självfallet betona säkerheten och hur säkerheten skall upprätthållas. I planen skall också ingå förhållningsregler för kursens eller aktivitetens instruktörer t ex: ”Det åligger instruktören att för varje kursdeltagare man har tillsyn över kontrollera att inknytning i rep och klättersle sker på korrekt sätt”, (med referens till den olycka som föranlett KO utfärda allmänna råd).

2. Erfaren ledare

Det skall finnas en erfaren kurs- eller aktivitetsledare med förmåga att genomföra (kurs)planen.

3. Rätt resurser

Det skall finnas tillräckliga resurser, dvs tillräckligt antal instruktörer med rätt kompetens för att genomföra planen. För en glaciärkurs i de svenska fjällen är 3-5 deltagare per instruktör ett lämpligt antal. Andra aktiviteter kan kräva en annan instruktörstäthet.

För att ta fram en kursplan för t ex glaciärkurs, krävs en organisation med tillräcklig kompetens och erfarenhet. Det är också viktigt att organisationen förmår utvärdera kursplanen och kurserna i syfte att förändra och förbättra.

Enligt Fjällklubben har Svenska Klätterförbundet, bergsguider i Svenska Bergsguideorganisationen och Svenska Fjällklubben kompetens att arrangera kurser med glaciäraktiviteter. Detta följer av organisationernas målsättningar, samlade erfarenhet och av att de organiserar individer med inriktning på högfjällssport.

Detta innebär kompetens att utarbeta kurs – eller verksamhetsplaner liksom att tillhandahålla ledare för sådana kurser.

Kommentar till KOV:s förslag

Utbildning, Punkt 2 som den är formulerad i KOV:s förslag uppfyller enligt Svenska Fjällklubben inte kraven på kursplan, inte heller kravet på tillräckliga resurser för kursen/aktiviteten.

1. I en aktivitet med många deltagare kan det vara omöjligt för en

Svenska Fjällklubben

aktivitets- eller vistelseledare att fysiskt övervaka instruktörer. Likaledes kan det vara omöjligt för en instruktör att övervaka deltagare om dessa är för många.

2. Att som enda krav ha en person med rätt kompetens som leder aktiviteten eller vistelsen är enligt Svenska Fjällklubben inte ett tillräckligt villkor för att nå rätt säkerhetsnivå. Under glaciärkurser är det vanligt att deltagare delas upp i grupper med en instruktör som ledare för varje grupp, utan att den person som leder aktiviteten eller vistelsen har uppsyn över de praktiska aktiviteterna. Kvaliteten måste därför säkras på annat sätt enbart genom kursledarens utbildning.

I sista hand faller ansvaret på näringsidkaren/arrangören för att kvalitet uppnås genom det som nämnts ovan; detaljerad kurs/verksamhetsplan, kvalificerad ledare och tillräckliga resurser.

3. Den som är auktoriserad bergsguide enligt UAIGM har en bred utbildning ägnad att leda olika aktiviteter i högfjällsterräng som glaciärvandring, klättring sommar och vinter samt skidbestigningar och skidåkning i högfjällsterräng. Det är bredden som gör en auktoriserad bergsguide unik, kompetens inom olika delområden finns även utanför SBO. Det bör framhållas att utbildningen till bergsguide enligt UAIGM utöver formella kurser är erfarenhetsbaserad, den bygger på att man under utbildningen genomför egna turer inom berörda grenar. Likaså är förkunskapskraven för antagning som bergsguide till stora delar erfarenhetsbaserad.

Bergsguideutbildningen är en bred, heltäckande utbildning i alla klättrings- och högalpina verksamheter inriktad på guidning. Den är genom sina pedagogiska inslag väl lämpad som en bakgrund för de som skall leda en glaciärkurs i t ex Kebnekaise.

Bergsguideutbildningen innehåller också delar som inte tillämpas under en glaciärkurs, t ex klippklättringsmoment och skidåkningsmoment.

Den kompetens bergsguider innehar inom *delmoment* av bergsguidens arbetsområde t ex klippklättring, isklättring, glaciärvandring, skidbestigning är inte unik för en bergsguide. Tvärtom ingår vissa av Klätterförbundets kurser som förkunskapskrav för antagning till bergsguideutbildning. Kompetens inom dessa delmoment återfinns även hos erfarna utövare av klättring och högfjällssport, dessa finns till stor del organiserade som medlemmar av Svenska Klätterförbundet och Svenska Fjällklubben.

Enligt Svensk Bergsguideorganisation och enligt statuterna i UIAGM räcker det att ha uppnått statusen aspirantguide för att få arbeta som bergsguide i Sverige.

Fjällklubben anser att det inte bör ställas högre krav på ledning av högfjällsaktivitet än de som UIAGM ställer.

4. Svenska Fjällklubben anser att kompetensen hos aktivitets- verksamhetsledare kan säkerställas utan att en sådan person är bergsguide (UAIGM) genom att en organisation som är kompetent att arrangera glaciärkurs och annan högfjällsaktivitet kan tillhandahålla ledare med motsvarande för aktiviteten relevant kompetens och

Svenska Fjällklubben

erfarenhet. Inom såväl Klätterförbundet som Fjällklubben finns personer med lång erfarenhet av egen aktivitet i högfjällsterräng liksom av att vara kursledare på klätter- och glaciärkurser i högfjällsterräng.

I KO:s konsekvensanalys, avsnittet Bakgrund, anges att internutbildade ledare används på kurser i högfjällsterräng. Så har varit fallet inom Svenska Fjällklubben i sjuttio år och det torde med tanke på olycksfrekvensen under klubbens kurser med över åren hundratals deltagare ha fungerat tillfredställande. Det gäller även för guider i SBO att de är interutbildade. Begreppet internutbildning behöver a priori inte innebära en sämre utbildning än en som är kontrollerad av offentliga organ.

Fjällklubbens förslag till allmänna råd om glaciärsäkerhet

Aktiviteter och vistelse i högfjällsterräng omfattar fler risker än särskild fallrisk, t ex lavinrisk, stenslagsrisk, risk för blixtnedslag i mycket högre utsträckning än annan terräng och risk för nedkylning. Liksom hanteringen av den särskilda fallrisken inte enbart är en fråga om att behärska viss teknik, utan också en fråga om att handla med gott omdöme, borde all aktivitet i högfjällsterräng som erbjuds inom ramen för näringsverksamhet ledas med rätt kompetens.

Vi föreslår därför följande lydelse

1. Omfattning

Dessa allmänna råd gäller tillämpningen av bestämmelsen om säkra varor och tjänster i 7§ produktsäkerhetslagen (2004:451) för tjänster riktade mot allmänheten som omfattar aktiviteter och vistelse på glaciär eller i annan högfjällsterräng.

2. Utbildning

Näringsidkare som tillhandahåller allmänheten tjänster enligt punkten 1 bör tillse att aktiviteten eller vistelsen bedrivs enligt plan upprättad av organisation med kompetens att upprätta sådan plan och att den person som leder aktiviteten eller vistelsen är bergsguide eller aspirantguide enligt UAIGM (International federation of Mountain Guides Association) eller har annan motsvarande lämplig utbildning och erfarenhet.

Att inte resursfrågan som Svenska Fjällklubben angivit som ett nödvändigt krav nämns i förslaget till allmänna råd, beror på att resursfrågan enligt oss skall behandlas i kursplanen.

Konsekvensanalys

Fjällklubben anser att begreppet näringsidkare i samband med de föreslagna allmänna råden måste förtydligas. I de senast genomförda kurserna i Kebnekaise, endast öppna för Fjällklubbens medlemmar, har kursavgift tagits ut för att täcka kursledarnas

Svenska Fjällklubben

kostnader för resor. Medverkande ledare har inte erhållit ersättning utöver sina resekostnader. Verksamheten har inte bedrivits i vinstsyfte.

Enligt Fjällklubben finns en avgörande skillnad mellan organisationer som erbjuder högfjällsaktiviteter till allmänheten inom ett researrangemang eller aktivitet på hotell eller liknande och en sluten organisation som Fjällklubben som erbjuder medlemmar arrangemang *i linje med organisationens syften och medlemmarnas förväntningar.*

Om Svenska Fjällklubben vid arrangerande av glaciärkurser eller klätterkurser i högfjällsterräng för medlemmar enligt KOV:s allmänna råd är att betrakta som näringsverksamhet och därmed enligt nuvarande förslag bör tillhandahålla en bergsguide som ledare skulle verksamheten förmodligen avklinga på för stora deltagarkostnader då ju bergsguiden engageras mot yrkesmässig ersättning. Detta skulle innebära en stor inskränkning i Fjällklubbens verksamhet och ett brott mot en sjuttioårig tradition som, trots de risker som aktiviteter i högfjället innebär, haft få allvarliga tillbud.

Fjällklubben kan inte avstå från att påpeka, vilket torde ha framgått under ärendets beredning, att SBO:s medlemsguider inte varit förskonade från dödsolyckor under guidning i svenska fjäll. Det finns inga ”garantier” mot olyckor i högfjället.

Fjällklubben anser också att beredningen av detta ärende bör ta hänsyn till förhållande inom arrangerandet av andra verksamheter som innebär faror för deltagare, t ex kurser i dykning, fallskärms hoppning, motor – och segelflyg och skärmflygning. Är kurs/aktivitet inom dessa områden att betrakta som näringsverksamhet när de utförs inom klubben? Ställs krav på att sådan aktivitet skall ledas av den som yrkesmässigt sysslar med aktiviteten, eller räcker det med att riksorganisation anvisar ledare för olika aktiviteter? Likartade allmänna råd borde gälla aktiviteter med likartad – hög, risknivå.

Eva Selin
Ordförande i Svenska Fjällklubben